

Naročnina za kraljevino
SHS
Mesečno 40 K. Letno 480 K.
Inozemstvo:
Mesečno 50 K. Letno 600 K.
Oglaš: enostopna mm vrsta za
enkrat 2 K, večkrat popust.

JUGOSLAVIJA

Uredništvo:
Wolfova ulica 1/A. Telefon 360.
Uprava:
Ilijin trg 8. Telefon 44
Kokopial se ne vračajo.
Ljubljana. ašanjem je priložiti znamka
za odgovor.

Vladna kriza na mrtvi točki.

DAVIČIĆ VRNIL MANDAT. — DR. RIBAR PRI KRALJU. — POGAJANJA
MED RADIKALI IN DEMOKRATI DOSLEJ BREZUSPEŠNA. NOVE VOLITVE!

Beograd, 15. decembra. Danes dopoldne je Nikola Pašić sprejel Ljubo Davidovića, da mu sporoči odgovor radikalnega kluba na pismo, ki ga je Davidović poslal Pašiću glede sestave vlade. Pašić je odgovoril, da vztrajajo radikali pri svojih pogojih in z ozirom na to zahtevajo zase ministrstvo za notranje stvari. Ker je Davidović izjavil, da se pogovori radikalcev ne morejo sprejeti, so se pogajanja prekinila. Zatem se je vršila seja demokratskega kluba, v kateri je Davidović klub je sklenil, da vrne Davidovića svoj mandat, ker ne more izvršiti sestave nove koalicijske vlade. Ob 11.45 je posetil Davidović kralja Aleksandra ter mu obrazložil vse težkoče, na katere je zadel. Davidović je izjavil, da mu je nemogoče sestaviti kabinet ter se je zahvalil za zaupanje, ki mu ga je kralj izkazal, in je vrnil mandat. Pozneje je bil pozvan na dvor predsednik narodne skupščine dr. Ribar, ki je ostal na dvoru pri obedu ter se je ob tej priliki razgovorjal s kraljem o novo nastalem položaju in o vrnitvi mandata po Davidoviću. Dr. Ribar je sprejel od kralja mandat, naj poizkusi poravnati spor med radikali in demokrati. Radi tega je dr. Ribar pozval popoldne v ministrsko sobo narodne skupščine zastopnike radikalne in demokratske stranke, da jih konsultira prej, preden odide na dvor na posvetovanje. Konferenca je trajala od 17. skoro do 20. in so se je udeležili v imenu radikalne stranke Nikola Pa-

šić, Aca Stanojević, Ljuba Jovanović, dr. Laza Marković, dr. Velizar Janković, dr. Srškić, dr. Momčilo Miletić, v imenu demokratske stranke pa Ljuba Davidović, Svetozar Pribičević, Voja Veljković, dr. Gregor Zerjav, Jovan Magovčević, dr. Voja Marinković in Andrija Radović. Glede poteka konference se udeležniki držijo zelo rezervirani. Na posvetovanju ni došlo do nobenega definitivnega sklepa in se bo nadaljevalo jutri dopoldne.

Beograd, 15. decembra. Na današnjem sestanku s Ljubom Davidovičem je omenil Nikola Pašić, da so se razmere v radikalnem klubu tako poostrele, da se bavi z mislijo, odpotovati v inozemstvo. Demokratski klub je sprejel poročilo Davidovića na znanje. Ljuba Davidović je ob 12. uri odšel na dvor, kjer je kralju poročal, da mu ni uspelo sestaviti vlade z radikali. Verjetno je, da bo na dvor pozvan predsednik skupščine dr. Ribar, ki bo predlagal kralju, naj po neuspeli Davidoviću in Pašiću mislijo poveri sestavo vlade osebi svojega zaupanja z nalogo, naj do konca decembra predloži volilni zakon, razpusti parlament in izvede volitve. V političnih krogih mislijo, da bo kralj napravil še en poizkus glede sestave širše koalicije in da bo dr. Ribar poveril mislijo, konsultirati vs parlamentarne kroge v svrhu poizkusa, doseči sporazum za vladno večino, ki naj bi izvedla proračunske dvanajstine, volilni zakon in upravno razdelitev države.

Zmešnjava v Albaniji.

Korča, 15. dec. Sestava nove vlade po Hasan begu Prištecu je izzvala splošno nezadovoljstvo pri ogromni večini prebivalstva. Večina prejšnjih ministrov in veliko število poslancev s predsednikom narodne skupščine je pobegnilo radi nevarnosti, da bi ne bili aretirani ali pobiti, v notranjost dežele, kjer zbirajo okoli sebe prebivalstvo, da bi skupno z orožjem v roki izgnali vsiljeno vladno. Zdi se, da se je ministrom in poslancem pridružil tudi del vojske iz Tirane.

Skader, 15. dec. Ahmed beg se je zelo velikim številom oboroženih ustašev napotil proti Tirani, kamor ima dospeji v nekoliko dneh. V Tirano imajo priti tudi pobegli poslanci in bivši ministri s svojimi pristaši iz severne Albanije, ker so sklenili, da sestavijo tamkaj drugo vladno. Pod pritiskom teh dogodkov je Hasan beg Prištec podal ostavko v bojznj pred nasprotniki, ki so krenili oboroženi proti Tirani. Prebivalstvo je zelo ogorčeno proti tujim agentom, ki so pomagali Hasan begu polastiti se oblasti.

Skader, 15. dec. Hasan beg Prištec je s svojo vladno podal ostavko in pobegnil. Vlado bo začasno prevzel bivši ravnatelj pošte in brzojava Hildešon Kosturi iz Korče z nekaterimi drugimi uradniki.

Skader, 15. dec. O uporu se širijo vesti, da bo komisija zveze narodov v kratkem zapustila Albanijo radi neredov in nesigurnosti, ki je tamkaj nastala. Ako se te vesti potrdijo, bo obžalovati, da ni komisija za svojo bivanja v Albaniji prišla v severne

kraje, zlasti na miriditsko ozemlje, kjer bi mogla videti vsa opustošenja in sirovosti, katere je izvršila tiranska vlada v teh krajih.

Korča, 15. dec. Vlada Hasan bega Prišteca, ki je prišla, kakor znano do oblasti s podporo in protekcijo italijanskih agentov in vsled svoje velike sovražnosti napram kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev se je vzdržala komaj nekoliko dni. Pred nevarnostjo krvavega spopada z albanskimi nacionalisti in ostalimi Albanci je moral Hasan beg zapustiti oblast in pobegniti iz Tirane. Semkaj prihajajo zanesljive vesti, da po tem popolnem neuspehu vlade Hasan bega Prišteca, zbirajo Italijanski agenti s pomočjo denarja podpise med prebivalstvom za prošnjo zvezi narodov, naj se Italiji poverijo izredne predprave v Albaniji.

Debar, 15. dec. Povodom odhoda naše vojske na demarkacijsko črto, ki se je izvršil na podlagi sklepa poslaniške konference, je prebivalstvo brez razlike vere in narodnosti spremljalo našo vojsko z globoko žalostjo, dobro vedoč, kaka usoda ga čaka v anarhiji, ki bo nastala med albanskimi tolpmi. Mnogi Albanci so pri slovesu od naše vojske plakali kakor otroci. V nekaterih krajih je spremljalo naše vojske prebivalstvo celih vasi, obžalujoč, da odhajajo in zagotavljajoč, da bodo vsi zahtevali od razmejivne komisije priključitja h kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, pod katere upravo so vladali red, ravnopravnost in javna varnost brez ozira na vero in narodnost.

Avstrijski kancelar v Lani.

Praga, 15. decembra. Predsednik dr. Hainisch in zvezni kancelar dr. Schober sta danes ob 9.30 dopoldne dospela semkaj v spremstvu sekcijskih načelnikov dr. Löwenthala, Oppenheimerja, Petra in Schüllerja. Na kolodvoru so jih pričakovali ministri predsednik dr. Beneš, kancelar dr. Schmal, osobe avstrijskega poslanstva s poslanikom dr. Marekom na čelu. Po pozdravu se je vlak odpeljal dalje proti Lani. Dr. Beneš, dr. Schmal in poslanik dr. Marek so se tudi odpeljali v Lano. Sekcijski načelniki Peter, Oppenheimer in Schüller so ostali nekaj časa v Pragi, popoldne pa so se istotako odpeljali v Lano.

Praga, 15. decembra. Preden je odpotoval v Lano, je sprejel zvezni kancelar dr. Schober dunajskega dopisnika »Prager Presse« in mu izjavil tole: Ne pomisljam si izjaviti, da nimam nobenega vzroka, da bi se optimistično izražal o našem položaju. Iz stanja večne krize smo sedaj prešli v akutno krizo, da če hočete, se lahko

reče, da smo sami izzvali ta stadij. Stori smo to, ker je bolezen naše gospodarske eksistence v tem stadiju samopomoči popolnoma nedostopna. Avstrija je hotela z odpravo državnih dodatkov za živila in cele vrste davčnopoličnih ukrepov na radikalni način zboljšati svoj proračun. Vlada in parlament vedoma žrtvujeta svojo populariteto, ko nalagata prebivalstvu nova bremena, še preden si more finančno-gospodarsko popolnoma neizobražena masa razjasniti dejstvo o kreditih, ki so že odobreni in so končni cilj finančnega načrta. Prepričan sem, da tudi Češkoslovaška upošteva to naše prizadevanje, ker dobro pozna naše politične in gospodarske razmere. Češkoslovaška tudi ve, da bi bilo zavlačevanje kreditne akcije za Avstrijo velika nesreča ne samo za Avstrijo, ampak tudi za vse sosedne države, ker bi se poglobitev gospodarskih stikov, po katerih stremita Dunaj in Praga, tudi za bogatejšo državo rentirala šele tedaj, če bi postala rev-

POVRATEK KRALJA V BEOGRAD.

Beograd, 14. dec. Nj. Vel. kralj Aleksander je posetil okolico Sombora, kjer je bil prirejen lov. Kralj se je danes vrnil v Beograd.

ZAMENJAVA KRON V DALMACIJI.

Beograd, 14. dec. Po poročilu, ki ga je dobilo finančno ministrstvo, bo zamenjava kron v Dalmaciji kmalu končana. Zamenjava je končana v 1. conl, v 2. conl pa bo končana do 25. t. m.

ITALIJA ŠE VEDNO NOČE IZPRAZNI TRETJE CONE V DALMACIJI!

Rim, 15. dec. Agencija »Volta« dokumentira vest, češ, da namerava Italija izprazniti tretjo cono v Dalmaciji, ker se jugoslovanska vlada brani ratificirati brisnjsko pogodbo glede ribolova in druge določbe rapalske pogodbe.

NASELJEVANJE V JUŽNI SRBIJI.

Beograd, 14. decembra. Ministrstvo za agrarno reformo je do sedaj izdalo dovoljenje 7.422 družin, ki se bodo prihodnje spomlad naselile v južni Srbiji. Tem družinam je bilo dodeljeno skupno 60.670 ha zemlje. Ker je agrarno poverništvo v Skoplju poročalo, da je veliko pomanjkanje hiš za stanovanje, je ministrstvo za agrarno reformo ustavilo daljno dodeljevanje zemlje za kolonizacijo.

V AVSTRIJI ARETIRAN ATENTATOR NA NAŠEGA KRALJA.

Linž, 15. dec. »Tagespost« poroča, da je bil tamkaj pred kratkim aretirani Mijo Marinković, ki se je udeležil atentata na kralja Aleksandra, identificiran kot Ignac Moser iz Oberrohrdorfa pri Kremisu ob Donavi. Med zasliševanjem je priznal Moser, kakor poroča list, da je zagrešil več tatvin in drugih prestopkov in je priznal, da je bil udeležen pri atentatu na kralja Aleksandra ter da je atentat vzpizorila komunistična stranka, kateri je Moser že dolgo pripadal. Komunisti so znali vriniti svoje pristajač Moserja kot gojenca v jugoslovensko podčastniško šolo v Beogradu, kjer je mogel pomagati »manuelnim zarotnikom«. Ko se je atentat ponesrečil, je pripravljen avtomobil prepeljal pet glavnih zarotnikov preko Zidanega mosta v Avstrijo.

ŠKRLATICA V SARAJEVU.

Sarajevo, 15. decembra. (Izv.) Radi vedno bolj razširjajoče se škrlatice ostanejo vse srednje in ljudske šole do 1. januarja 1922 zaprte.

ULSTER SE NOČE PRIKLJUČITI IRSKI DRŽAVI.

London, 14. dec. »Morning Post« poroča, da je Ulster končno veljavno izjavil, da se noče priključiti irski državi.

OTVORITEV ANGLEŠKEGA PARLAMENTA.

London, 14. decembra. Danes je bila slavnostna otvoritev novega parlamentarnega zasedanja. V prestolnem govoru je izjavil kralj: Iskreno želim, da bi dovedla irska pogodba, katera je zbornici predložena do konca razdvojanja, ki je vladala stoletja dolgo med Irsko in Anglijo. Želim, da bi mogla Irska kot svobodni član skupnosti onih narodov, ki tvorijo angleško državo v tej obliki doseči svoje nacionalne ideale.

nejša država zopet soliden odjemalec, ki lahko plačuje. Nikoli nisem dvomil in tudi sedaj ne dvomim, da bomo dobili potrebne kredite in da bomo s pomočjo teh kreditov lahko vzpostavili aktivno gospodarstvo, ki bo močan steber političnega in socialnega reda srednje Evrope. Sploh pa je že zadnji čas, da se neha sedanja politika sovraštva in nezaupanja, v gospodarskem oziru pa zaprtja in slabega kredita. Živiljsko moč bo razvila samo taka srednja Evropa, ki bo pokazala dovolj spravljivosti in resnega zmisla za skupno delo.

Lana, 15. dec. (Izv.) Danes so dospeli semkaj zastopniki češkoslovaške republike, katere je sprejel zvezni predsednik dr. Hainisch in zvezni kancelar dr. Schober. Zvezni predsednik dr. Hainisch je nagovoril češke goste, nakar je avstrijska godba zasvirala avstrijsko in nato češko vojaško himno. Vsa poslopja so bila svečano okinčana in prebivalstvo je burno pozdravljalo tako zastopnike češke kakor avstrijske republike. Med zastopniki obeh republik so se vršila nato važna politična in gospodarska posvetovanja, kojih rezultat se bo objavil v prihodnjih dneh.

Misli za bližnjo volilno borbo.

Z nestrpnostjo se je pričakovalo nedeljski radikalni zbor, na katerem se je odločila usoda dosedanje radikalnodemokratske koalicije. Dasi so poročila o zborovanju medla, vendar se iz prejetih vesti sklepa, da se vlade ne bo več sestavila z delovnim načrtom o glavnih izvršilnih zakonih Vidovdanske ustave, kakor so pred tednom obljubljali demokratski listi. G. Davidović je vrnil kralju mandat, ker so tudi njegovi umerjeni nazori ostali neizvedljivi. Govori se o kabinetu, ki bo razpustil današnjo narodno skupščino in razpisal nove volitve. Najsi je s točnostjo poslednje vesti tako ali pa drugače, gotovo je, da imamo pričakovati volilni kabinet in skupščinske volitve v prihodnjih mesecih.

Kaj in kako bo z volilno borbo v Sloveniji? Še nikdar ni bil pogled na razvoj političnega boja tako zanimiv, kakor pri ti priliki. Pač pa moremo upravičeno govoriti o zaključnem obračunu v strankarski organizaciji naprednega sveta. Konstatirati se mora, da se prihodnje volitve ne bodo bile proti takozv. klerikalizmu, ampak šlo bo za nadvlado med naprednimi strankami, predvsem za boj na žive in mrtve med jugosl. demokratično in narodno-socialistično stranko na eni strani, med socialnodemokratsko stranko, zajedničarsko-centrumaško skupino in komunistično stranko na drugi strani, in končno med samostojno kmetijsko in novo ustanovljeno zemljoradniško stranko na tretji strani. Kam se bo odločilo delavstvo, kam kmetstvo, kam meščanstvo?

Slovenska socialnodemokratska stranka je od preobrata pretrpela akutno krizo vodstva in programa, tako, da je danes na tleh. Njeni voditelji izpred vojne so izgubili vero v delavstvo samo, tako, da ni bilo moči misliti na resno in postopno organizatorično in politično delo, kakoršnega so bili pred vojno vajeni. Za socialnodemokratsko stranko so danes izgubljeni veliki revirji industrijskega delavstva, izgubljeni so tudi tisti malomeščanski in uradniški krogi, ki so pred vojno obojevali Elbin in Antona Kristana, od katerih je prvi izgubil vsak polet in politično uvidenost, drugi pa se je podal na opočno pot bankarskih kupčij in veleposesniškega upraviteljstva. Ne bo torej težko komunistični stranki, ki znova nastopa za izboljšanje gnetnega stanja z nezavisno strokovnoorganizatorično mislijo, pridobiti delavstvo velike industrije. Drugo pa je, ali bo utegnila komunistična stranka zbrati glasove intelektualno razvitega delavstva in socialistično mislečega meškega meščanstva na Štajerskem. Tu bodo centrumaški zajedničari obdržali število mandatov volitev v konstituanto. Delavstvo bo še dalje razcepljeno na veliko škodo socialne misli in telesnoduševnega napredka proletarskega dela našega naroda.

Za kmetstvo se bodo bile tri stranke. Samostojna kmetijska stranka je izgubila velike simpatije. Obečalo se je veliko, kmet pa je tisti stan, ki največ upa in ki najprej izpregleda. Naj bo dobro ali slabo, tisto delovanje njenih voditeljev v vladah in v parlamentu nima razumevanja med širšimi masami samostojne kmetijske stranke. Zadnje kravje kupčije pa so stranki dale končni udarec. Zemljoradniška stranka, katero je ustanovil idealni dr. Novčan, nima glave in mož-voditeljev, ki bi bili v stanu v par mesecih zajeti razkropljene mase samostojne kmetijske stranke. Velik del teh volivcev bo padlo v naročje slovenske ljudske stranke, ki je v opoziciji pridobila.

Najresnejši boj se bo vodil med jugosl. demokratično in med narodno-socialistično stranko. Prva bo razpolagala z obširnimi gnetnimi sredstvi, z razsežnim tiskom in deloma z neomajnimi glasovi trgovskega sveta. Uradništvo, ki je bilo njena dosedanja domena, ji je obrnilo hrbet. V isti meri, kakor so velika njena gmetna sredstva, pa so nakopičeni grehi, s katerimi se je obložila v dolgih mesecih pokrajinskega in vladnega gospodstva. Razen nekoličine dela na socialnem polju, se je ovekovčila v strankarskem boju, v partizanski preosnovi slovenske javne uprave, v brezobzirnem postopanju proti njej napotnim javnim osebam z najčistejšo kristalizacijo sušterščičevega duha. Ako bo narodno-socialistična stranka, ki obsega povečini javno nekompromitirane ljudi, vodila v mestih zadostno propagando grehov demokratske stranke in ako bo v jasni obliki povedala, kako si predstavlja dediščino naprednega duha naših najboljših mož iz preteklosti, povečano z idejo socialne pravličnosti, tedaj se more dogoditi, da bodo prihodnje volitve za vedno obračunale z možmi demokratske stranke, o katerih se danes do očno ve, da jim ni nič svetega, ampak vse, prav vse do naroda in do države predmet osebnega kramarstva.

Ameriški admiral v Splitu.

Split, 15. dec. (Izv.) Včeraj jutraj je dospel semkaj veliki ameriški admiral Nibbarre, ki se je pri medzavezniški konferenci v Parizu toplo zavzemal za Jugoslovane. Na pomolu ga je pričakovala množica ljudstva, ki ga je zelo živahno pozdravljala. Ameriška ladja je izobesila jugoslovansko zastavo, medtem ko je naša godba zasvirala ameriško himno. Veliki admiral se je izkrcal na kopno v gala uniformi ter je pozdravil naše vojaštvo z nagovorom: »Pomoz Bog junaci!« Vse mesto je bilo okinčano z zastavami in prebivalstvo je z velikim navdušenjem pozdravljalo tako admirala kakor tudi posadko ameriške ladje. Istotako so vsi časopisi v daljših člankih pozdravljali prihod ameriškega admirala kot resničnega prijatelja Jugoslavije.

Split, 15. dec. Na banketu, ki ga je snoči priredil na čast admiralu Niblacku naš delegat vojne mornarice fregatni kapetan Stanković, sta govorila tudi pokrajinski namestnik dr. Metličič in župan dr. Tartaglia. Admiral je odgo-

voril s pomembnim govorom, v katerem je naglašal, da zasleduje Amerika povsod nesebično politiko. Medtem ko podpira Amerika narode, ki trpe brez svoje krivde, nima interesa za narode, ki sklepajo tajne pogodbe ter se hočejo okoristiti z vsakim političnim položajem z namenom pridobiti nekaj za sebe in ki skušajo trgovinsko izrabljati narode drugih držav v svojo korist. Zedinjene države so mnenja, da je vsaka teritorialna posest brez vrednosti, ako ni dosežena po svobodni volji njenega prebivalstva. Teritorij, ki se ohranjuje z bajonetni, ni koristen nič drugega kakor mrtve kapital. Admiral obžaluje, ker po treh letih sklenjenega premirja obstoje še vedno nerešena vprašanja na Jadranu. Želi, da bi se Split razvil kot velika luka v koristni tekmi z Benetkami, Trstom in Reko. Upa, da bo ob svojem ponovnem prihodu na Jadran, skoraj morje našel vse v najboljšem finančnem stanju in da bodo takrat dobri odnosi med vsemi narodi v resnici vzpostavljeni. Govor ameriškega admirala je zbudil burno odobravanje.

Zagreb, 15. dec. Devize: Berlin 149—150, Italija 1180—1195, London 1080—1100, Newyork ček 0—258, Pariz 2040—2125, Pariza 315—320, Švica 5000—5030, Dunaj 4—4.10. Budimpešta 39—

40. Valute: Dolarji 255—257, avstrijske krone 4—6, carski rublji 27—29, napoleonj 900—950, nem. marke 145—152, rom. lei 204—210, Ital. lire 1180—1185, angl. funti 1050—0. drahme 0—940.

Jugoslavija - Italija.

Pariški »Temps« se je ohladil v svoji vroči ljubezni do Italije in latinske sloge in je objektivno očrtal antagonizmo Italije nasproti Franciji. Toda še veliko premalo je Francoze srečala pamet.

Italija je bila na bojnem polju še vedno tepena — ali zmagala je nazadnje za zeleno mizo s svojo machiavelistično pretkano diplomacijo. Tako se je zgodilo tudi po vseh porazih ob Soči in Piavi. Z belimi prapori so ponižno zasedli jugoslovansko zemljo in se pozneje ondi razkošili v objestne gospodaje.

Toda pogledi italijanske diplomacije segajo v daljno bodočnost in pripravljajo dogodke svet. važnosti, katerim končni cilj bi bil ta, da je v minuti vojni Francija izgubila in Nemčija — zmagala.

Kdo je mešal na Koroškem? Italija je hotela okrepiti Avstrijo in si pridobiti njene simpatije. Prvo je dosegla, drugo ne, ker pravi Avstrijec že od nekdaj instinktivno ne mara Katzelmaherjev! — Zdaj meša v Burgenlandu da si zagotovi simpatije svojih naravnih zaveznikov Madžarov; ali meša tako spretno, da jim koncem konca ne zamerijo tega mešanja niti Avstriji, proti katerim meša v Burgenlandu.

Italijanska diplomacija ima pred očmi bodoče spore med Italijo in Francijo za gospodarstvo ob Sredozemskem morju — in išče že danes zaveznikov, že danes pripravlja tla bodočim zvezam proti Franciji in Jugoslaviji. Italija hoče močno Nemčijo, kateri naj se pridruži Avstrija; tako bi imela Italija neposredno zvezo z Nemčijo od Švicarske do jugoslovanske meje ob Kamniških Alpah. Pridružili bi se Madžari — Rumunov bi ne bilo težko pridobiti, istotako ne Bolgarov in Grkov....

Take sanje ima italijanska diplomacija, a za uresničenje pripravlja tla skrbno in zvito že ves čas, odkar se je pridružila antanti. Kakor je zavratno izdala trozvezo, istotako brezobzirno bo izdala antanto, ako se ji sedanje spletke posrečijo in si pripravi tla za močno zvezo držav, ki bo držala v šahu Francijo in Jugoslavijo.

Doslej gre Italiji še vse posreči. Francozi so slepi. Angleži imajo zopet svoje bofečine in svoje skomine. Amerikanci in Japonci so pa daleč, daleč in jih srednja Evropa prokleto malo briga. V tej družbi ima italijanska diplomacija lahko delo. Ona tako lepo pripravlja in uglajuje pot združenju Veliki Nemčiji, okolo katere se nabere venec manjših držav, a vsem tem naj bi prednjačila Italija.

Kako dolgo bodo še Francozi slepi za vse mahinacije italijanskega »zaveznika«?

Jugoslovanska diplomacija vede na-šo državo v »splendidi izolation«. Nikjer pravih prijateljev, vse naokrog bodisi sovražniki ali pa tako zanesljivi »prijatelji«, kakršni so učenci Machiavelijevi.

Ne bomo govorili o Avstriji in njeni važnosti za nas v gospodarskem in političnem oziru, temveč rečeno le: Skrajni čas je, da si pridobimo Bolgarijo! Zavarujemo si lrbet in odprimo pot na Crno in Egejsko morje!

Republikanci o narodnem jedinstvu

Na nedavnem kongresu jugoslovanske republikanske stranke v Penogradu je govoril njen predsednik gospod Ljubomir Stojanović o odnosih med Srbi in Hrvati in o narodnem jedinstvu nastopno:

»S plemeniskim vprašanjem, ki je brez dvoma najobčutnejše, smo sedaj po Ustavi veliko na slabšem, kakor pred tremi leti. Namesto da bi se to zadrževno postopalo zelo pazljivo in ob-

zirno je vlada in skupščinska večina v tem času storila vse, da se plemeniski odnosi poslabšajo. Srbi, Hrvati in Slovenci niso nikdar živeli v lastni državni zajednici nego vsaki v ločenem življenju in pod raznimi kulturnimi vplivi. Slovenci (narodna masa) niso skoro ničesar vedeli o Srbih, Hrvatje so nas poznali po sosedstvu, posebnosti pa, odkar smo se začeli med njimi naseljevati. Toda od te dobe so tudi nastala medsebojna trenja najprej verska, potem političnoplemenska.«

Na to navaja g. Stojanović naše prejšnje borbe in zblizevanja in pravi, da so Hrvati v začetku oduševleno pozdravili ujedinjenje, toda pojmovali so ga na svoj način in niso se osvobodili bojazni, da bi v novi državi mogli biti od Srbov preganjani.

»To je vse tako prirodno in tako razumljivo, da se človek mora čuditi, da niso srbski politiki tega mogli pojmovati. V stoletjih podedovane navadne in naziranja se ne menjajo v 24. urah. Oni niso razumeli hrvatske duše. Eni so verovali tistemu malemu številu Hrvatov, ki so se v resnici dvignili na višino široke jugoslovanske nacionalne zajednice, drugi pa tistemu ravnotakemu malemu številu, ki so tudi bili za zajednico, dasi ne na višini prejšnjih. Razven tega se niso mogli srbski politiki ene in druge skupine otresti vpliva, katerega so nanje vršili Srbi, političarji iz bivše Avstro-Ogrske, ki — iz povsem razumljivih vzrokov o tem vprašanju niso mogli imeti širokih vidikov.

Srbski politiki so se motili v tem, da bodo za svoje pojmovanje državne ureditve pridobili Hrvate in Slovence, kajti volitve v Ustavotvorno skupščino so pokazale, da se nahajajo narodne mase na povsem drugem stališču. Tudi v metodi dela so zgrešili. Od samega začetka se je občutilo izvestno nezadovoljstvo proti novi državi. Izhajalo je od strani tistih, ki jim je bilo boljše pod razpadlimi državami ali pa od tistih, ki so po svojem izvoru bili duševno tuji Srbom, Hrvatom in Slovencem. Mnogo večje število je bilo tistih nezadovoljnih, ki niso protivniki ene države nego samo protivniki preveč centralistične države iz bojazni za svojo plemensko individualnost. Smatrajo, da je centralizem edino sredstvo za ustvarjenje jake države, je vlada nezadovoljnih vrgla v eno torbo in jih razglasila za sovražnike države in za razdiralne elemente. Precenjevali so nevarnost za državo od strani teh nezadovoljnih in površno misleč, da se temu nezadovoljstvu bo s strogo državno oblastjo prišlo v okom, so se še jačje vezali za centralizem; preganjanje nezadovoljstva pa se je v rokah nevestnih in nesposobnih uradnikov izpremenilo v pravo nasilje.

»Smatramo, da se današnja nasprotja med Srbi na eni Hrvati in Slovenci na drugi strani morajo izravnavati bodisi z donosom organskih zakonov, bodisi s samo ustavno izpremembo. Za stabilnost države ne zadostuje samo pisana Ustava in organizirana državna oblast nego je potrebno narodno čustvo in njegovo notranje prepričanje, da mu je tako najbolje. Zato je republikanska stranka od začetka svojega obstoja stalno povdarjala, da je treba Hrvatim in Slovencem v državni organizaciji dati široko samoupravo in jih s tem osvoboditi od strahu neke naše doždevne nadvlade in hegemonije. Nemci in Italijani so živeli stoletja politično razjedinjeni. Pri političnem ujedinjenju so vendarle nastale poteškoče, dasi je njihovo duhovno ujedinjenje trajalo več sto let. V Nemčiji še danes ni tako centralistično kakor pri nas, pa to prav nič ne ovira, da se vsi Nemci čutijo kot državljani ene nemške dr-

žavne zajednice, prej cesarstva sedaj republike.«

»Mi ne vidimo nikakih posebnih srbskih, hrvatskih ali slovenskih interesov, nego samo eden srbsko-hrvatsko-slovenski interes, katerega moramo vsi braniti in čuvati. Tudi sprčo današnjega razdraženega stanja mi ne verujemo v resno nevarnost hrvatskega in slovenskega separatizma, kajti eni in drugi prav dobro vedo, kako so maloštevilni, da bi mogli računati z »hranitivjo svoje samostojnosti in dobro vedo, da se ne morejo nasloniti na nobenega sosedo, ki bi jim bil prijatelj. Edina rešitev vseh nas je v zajednici in ljubezni. Zato moramo odvracati vse kar bi moglo njihovo sedanje prenapeto občutljivost žaliti.

»Srbske politične skupine, ki so princle takšno Ustavo in so se odrekale stariškim srbskim demokratskim težnjam in običajem bodo brezdvomno pri prvih novih volitvah izgubile znatno število mandatov in sedanja večina bo postala v novi Skupščini manjšina manjša od sedanje skupščinske opozicije. Ali bodo nove srbske politične skupine mogle delovati pri popravci sedanjega stanja s hrvatskimi in slovenskimi političnimi skupinami? Bodo, toda samo pod enim pogojem: da Hrvati in Slovenci zapustijo svoj ozki plemenski patriotizem in da se postavijo na širše nacionalno in demokratsko stališče in da z zapužanjem in iskrenostjo pristopijo k tistim političnim skupinam, ki že na njemu stojijo. Boriti se bodo morali ne samo z reakcionarnimi in kapitalističnimi elementi, ki so dvignili svoje glave posebno po mestih v starih mejah Srbije in širom cele države, nego tudi z monarhističnim režimom, ki je z novo Ustavo bil upeljan.«

Kriza priseljavanja v Ameriko.

Amerika se brani priseljencev. Doslej je veljal odpor le pripadnikom rumene rase, sedaj pa so ga Amerikanci razširili tudi na evropske priseljence, ki so bili doslej vedno dobrodošli gostje v Ameriki. Saj so ti kolonisti iz Evrope, tudi ako odračunamo one prve priseljence iz Angleške že iz 18. stoletja, položili temelj današnji Ameriki. Oni so omogočili kolonizirati velikanse dotlej prazne planjave in omogočili izrabo neizmernih zakladov ameriške zemlje. Velika mesta, ki so zrastle čez noč iz nič, ki so se razvila »po ameriško« iz neznatnih vasic z večstotisoč ljudi broječa mesta, silna industrijska, prometna in trgovska podjetja, ki so se izobličila v največje obrate današnjega sveta, karteke in truste, vse to je bilo omogočeno le vsled enormnega ljudskega dotoka iz Evrope. Zunanji znak tega je pojav, da v Ameriki tako silno prevladuje mestno prebivalstvo, kakor povsod v deželah slične kolonizacije. To seveda za bodočnost ni najbolje znamenje.

Danes pa se Amerika brani kolonistov iz starega sveta. Dovolj vzroka ima zato. V Evropi je splošna kriza, deruta svetovne vojne je povzročila silno gospodarsko stagnacijo, milijoni ljudi stoje ob strani praznih rok in brez dela. Da je Amerika odprla vrata na stežaj, težko da bi bilo dovolj ladij, ki bi mogle sproti prepeleti vse one milijone dela in dolarje v željnih čez Ocean. Toda Amerika prepušča Evropo svoji usodi in skrbi predvsem za svojo, zato nam zaklepa duri pred nosom.

Pravzaprav bi ji morali biti hvaležni za ta korak. Izseljevanje je bila zadnja desetletja najhujša raka — rana našega narodnega življenja. Ona nam je jemala najboljše sile in nam vračala k večjemu invalide, vse boljše, vse zmogljive sile je porabila. Od vseh strani so se oglašali klici za pomoč, svarila, toda brez uspe-

ha. Kako tudi! Uspeh je mogoč le, ako se zlo ozdravi pri korenini. In korenine našega izseljenškega vprašanja so drugje. Dajmo našim ljudem, ker jih rodna kmetijska gruda ne more prehraniti, za služba doma, zaposlimo jih v domačih industrijskih podjetjih, najsiho na kateremkoli koncu države, dajmo jim doma možnost pošteno eksistence in Amerika bo izgubila svoj čar. Te potrebe se moramo zavedati ravno sedaj, ko nam Amerika takorekoč nehoti sama pomagati reševati izseljenško vprašanje. Izrabimo priliko, sicer bomo, kadar bo sta Evropa in Amerika preko krize, zopet na starem.

Treba bi bilo abstraktne politične spore z modrimi potezami spraviti s sveta in se lotiti glavnega: ureditve domačega gospodarstva.

Naša trgovinska pogodba z Nemčijo

Med one države, ki jih je uvrstila antanta med svoje eksploatacijske objekte, spada tudi naša država. Naše politično ujedinjenje je plod nacionalnega idealizma, toda versailška mirovna pogodba nas je gledala s stališča gospodarskega egoizma ter nam tudi po tem določala državne meje. Nadvse ljubeznivo obnašanje naših takozvanih zaveznikov nas je še pravočasno strežnilo, da smo pričeli misliti na lastno ekonomsko osamosvojitve.

S tega vidika moramo pozdraviti trgovsko pogodbo, ki jo je podpisal v soboto v imenu naše vlade g. Mita Popovič z nemškimi poslanikom pl. Kellerjem. Nemčija je veleindustrijska država, Jugoslavija pa agrarna, kar je že samoobsebi naravni pogoj za tesno gospodarsko zvezo. Visoka valuta antantnih držav bi vsak njihov import v našo državo tako podražilo, da bi postal nakup industrijskih izdelkov za našega konzumenta naravnost nedosegljiv. Realizacija direktne trgovine brez vsakega posredovanja, je tedaj največjega gospodarskega pomena. Dosedanje delovanje nemškega publicista Hermana Wendela in sodelavca uglede »Frankfurter Zeitung« se je gibalo v smeri tesnejših vezi med obema državama. Tudi v Frankfurtu samem je bilo ustanovljeno društvo s slično tendenco.

Nova trgovinska pogodba obsega več važnih dogovorov: o železniškem in rečnem prometu, prsto otvarjanje tržišč podjetnikov obeh držav, zacinjenje in zaznam določenih industrijskih izdelkov in poljskih pridelkov, ki jih vlada ne sme prepovedati. V določenih terminih bo vozil iz Nemčije poseben vagon s knjigami, časopisi, tiskovinami in drugimi izdelki grafične obrti.

Naša država je obdana po samih nevarnih in zavratnih sovražnikih, zato je neprecenljive važnosti, da mislimo za desetletja naprej ter iščemo stikov in zvez za bodočnost. Nemčija je sicer danes med ponižanimi in razžaljenimi, toda gotovo je, da bo čez 30 let ali 40 let zopet med prvimi evropskimi silami.

Prehrana v Ljubljani.

Demagogija je, zvracati krivdo glede današnje prehranjevalne krize v Ljubljani na socialistične stranke. Prepričani smo, da se tega tudi »Jutro« prav dobro zaveda. Torej uganja »Jutro« zavestno demagogijo z namenom, oblatiti socialistične stranke in pokazati sebe in svojo stranko kot rešilnega angela, ki bi lahko nasilil stradajoče, a jih noče, ker nima prve besede na mestnem magistratu. Mimogrede bodi konstatirano, da je po »Jutrovi« ideologiji kaj takega pravilno in v redu.

JDS se zejo rada s ponosom trka na junaška prsa, kadar govori o mestni aprovizaciji za črna vojne. Ne odrekamo zaslug bivšemu mestnemu gospodarstvu glede prehrane v vojnem času, vendar pretutana samohvala ni nikjer na mestu in tudi v tem slučaju ne. Vsi vemo, kakšni pogoji so bili dani med vojno za razvoj aprovizacije, (brez zasluge JDS) in kaj bi se še lahko izvršilo, a se ni. Vsega tega »Jutro« mogoče ne ve, a se lahko informira v svoji najbližji okolici.

Za razmotrivanje danasnjih prehranjevalnih razmer je merodajno edino le prehranjevalno stanje po vojni dobi.

Takoj po preobratu je bila JDS prepričana, da je prehranjevalne krize konec. Z vso vneto je zagovarjala ukinitve vezane trgovine. Vezana trgovina se je tudi takoj po nemali zaslugi demokratske stranke odpravila. To je bila usodna pogreška. Prav kmalu so se pokazale posledice. Namesto prerokovanega blagostanja je koruptno izvozničarstvo, spekulativno prekupevanje in kopičenje blaga izpraznilo prehranjevalni trg in navilo cene v bajne višine. To so dejstva, katerih ne izbriše nobena visoka pesem o dobrobiti nekontroliranega izvoza z ozirom na zboljšanje valute in s tem pocenitve živilskih potrebščin. Živila so draga in jih manjka na trgu; valuta doživlja katastrofalne padece.

Vladni faktorji so se z ukinitvijo vezane trgovine zavedali, da bo prosta trgovina slabo vplivala na prehrano pasivnih krajev v državi. Da bi paralizirali škodljiv vpliv proste trgovine, so organizirali državno aprovizacijo. Institucija državne aprovizacije ni izvršila svoje naloge. Zakaj, bo tudi JDS najbolje vedela, ko sedi pri eni mizi z veleagrarimi in veietrgovinskimi interesi. Ti velekapitalistični krogi so od vsega početka delali na to, da se onemogoči državna prehranjevalna akcija. Spekulantom nikakor ni šlo v račune, da bi država posegala v njihove trgovske posle, ker so se čutili ovirani pri svojih dobičkanosnih podvzetjih.

Redna prehrana ne zavisi od občin ali posameznih pokrajin, ampak izključno le od državnega gospodarstva. Radovedni smo, kako bi JDS med vojno prehranjevala Ljubljano, če bi ne imela na razpolago ogromnih državnih podpor in bi prehranjevalne akcije ne ščitile rekvizicijske in še razne druge izjeme zakonite določbe.

Danes je položaj ta: Centralna vlada pušča popolnoma v nemar prehranjevalno vprašanje pasivnih pokrajin. Mesta in drugi večji kraji so popolnoma prepuščeni samim sebi. Vse prošnje za pomoč zadenejo ob gluha ušesa. Centralna vlada štiti veleizvoznice in veleagrace, dočim velike množice konsumentov stradajo in žive najbednejše življenje.

Za Ljubljano je danes najvažnejša preskrba z moko, mesom in maščobo.

Vladni funkcionar je na zadnji draginski anketi na mestnem magistratu obljubil, da bo pričel v Ljubljani poslovati zopet žitni zavod, ki bo preskrboval vse večje kraje v Sloveniji z moko. Z zadovoljstvom smo takrat vzeli na znanje vladno obljubo. Toda ostalo je le pri obljubi. Sedaj izjavlja vlada, da na ustanovitev takega zavoda niti misliti ni.

Mestna občina ljubljanska bi vsled vladne pasivnosti morala sama nakupiti živež. To je pa v večjem obsegu izključeno, ker prvič nima izvežbane personala na razpolago in drugič tudi ne milijonskih svot.

Mestni aprovizacijski odsek je v svoji zadnji seji sklenil, da stopi v trgovski stik z neko veliko združeno organizacijo, ki se je izrekla pripravlje-

Michél Zevaco:

„NOSTRADAMUS.“

Nobenega bitja, ki mu je zares odvzeto življenje, še nismo videli vstati, hoditi, dihati — z eno besedo, začeti novo življenje. Zato pravimo: vstajenje, ali, če hočete, ponovno vtelesenje je nemogoče, ker nasprotuje prirodni zakon. V resnici pa govori zoper vstajenje ali ponovno vtelesenje edino to, da ljudje ali bolje, večina ljudi še niso videli takšnega vstajenja... a to ni dokaz!...

»Nego kaj?«

»Navadna verjetnost...«

Nostradamus je vstal. Njegov smeli duh se je spuščal rad v špekulacije, kjer se stikata možnost in nemogućnost.

»Mislite si mrliča,« je povzel. »Nič ga ne razlikuje od tistega, kar je bil, ko je živel. In mislite si živega človeka z mišicami, živci, mesom in krvjo. Vse to deluje — človek živi. Pa mine tisočinka sekunde ali še manj — in človek ne živi več. Trenutek poprej je živel. Trenutek potem je mrlič. Kaj se je zgodilo? ... Ako ga ogledam, najdem iste kosti, iste mišice, iste živce, vse v isti množini in legi, in isto mero krvi. Ničesar ne manjka. Človek je isti, le s to

razliko, da je prej živel, a zdaj je mrtev. Kaj se je zgodilo? ...«

Katarina je poslušala z vso dušo. Še misel na ljubljene sina je utihnila v nji od napete pozornosti. Željno je srkala magove besede.

»Evo kaj pravijo,« je povzel Nostradamus z glasom, ki je zvenel nalik zvoku harfinih strun. »Pravijo, da je bilo v živem bitju nekaj, česar v mrliču ni več. S tem je zanje smrt pojasnjena in njena resničnost priznana. Lahko bi pa tudi obrnili trditev in rekli: Nekaj, česar v živem bitju ni bilo, je prišlo vanj in ga je storilo mrliča!«

»Nekaj — —!« je zastokala Katarina. »Smrt! Smrt je prišla vanj...«

»Smrt? Kako negotova in brezmišlena beseda! Poslušajte. Ljudje pravijo: Mrlič nima nečesa, kar je živi imel. In mislijo, da govore kdove kako umno. V resnici pa le ugavljajo, da mrtvec nima gibanja, občutljivosti živcev in krogotoka krvi, kar je vse dano živemu človeku. Povedali so samo, da mrlič ne živi. To ni umovanje, nego preprosta ugotovitev. Jaz pa, gospa, ki sem bival v domovih smrti in sem se boril z življenjskim strojem za njegovo skrivnost — jaz pravim narobe: V mrliču je nekaj. Česar v živem ni bilo! Prva

trditev pomeni, da je vstajenje v prirodi nemogoče. Zakaj, kje naj lovimo tisto, kar je v živem bilo, v mrliču pa več ne biva? ... Na osnovi moje trditve je vstajenje možno. Zakaj jaz pravim: Ako je v mrliču nekaj, česar v živem ni bilo, potem lahko preženem tisto, nekaj! In mrlič oživi!«

Katarina je zajecjala trepetaje: »Ste li našli — —?«

»Dognal sem, da bi se mogla ta sila, ki ne uniči gibanja, pač pa ga izpremeniti, pregnati s pomočjo druge sile, ki bi vrnila gibanju prvotni značaj — z drugimi besedami: vrnila bi mu tisto, kar imenujemo življenje.«

Plamen vzvišenega ponosa je ožaril Nostradamovo čelo.

»Da,« je povzel po dolgem molčanju, »našel sem rešitev te nemogoče naloge. Vse je na tem, ali bi se mi posrečilo sestaviti nasprotno silo, ki bi jo moral vtiči mrliču.«

»Ste li kaj poizkušali?« je vztrepotala Katarina.

»Nisem,« je odgovoril Nostradamus. »Nisem poizkušal, zakaj ena izmed prvih te sestave se upira moji človeški slabosti: če le pomislim, da naj bi jo uporabil, me strese mraz.«

»Kakšna je neki ta prvina?« je začuden vprašala kraljica.

»Življenje nedolžnega otroka... Življenje čilega, krepkega otroka, ki mu še ne bi smelo biti dvanajst let in bi moral biti rojen iz resnične ljubezni... Vse druge sestavine imam, le te mi manjka. Saj pa je tudi ne bom iskal — nikoli ne!«

»Kaj!« se je uprla Katarina, »mar si plašite takšnih — —«

»Oh gospa,« jo je prekinil Nostradamus z gnevom, kakršen je bil pri njem redek pojav. »Premislite, kaj govorite! Dajte, da vam pokažem. Spomnite se svojega lastnega otroka! Svojega sinka Henrija! Oglejte, pri njem se ujema vsi pogoji! Kaj bi rekli, ako bi vam ga iztrgal in bi mu vzel življenje, da obudim mrliča? ...«

Katarina je kriknila od strašne groze.

»Molčite!« je zavpila in planila kvišku, z nečimi razkrečenimi proti magu, kakor bi že naprej branila svoje dete.

»Vidite!« je dejal Nostradamus.

»Prav imate,« je rekla ona, trepetaje po vsem telesu. »Strašno je misliti. Umrla bi... a saj je... dosil drugih otrok...«

Pri teh besedah je Nostradamus trdo zgrabil Katarina v zapestju in dejal z veličanstveno strozostjo:

»Zdaj imam jaz pravico, da vam zakličem: Molčite, gospa! ... Pravkar se je oglasilo v vas materinsko čustvo, ki odteta nemara tisoč zločinskih ukan. Pustite mi ta dojem in pomislite, da je vsaka mati, pa naj živi v najsiromašnejši kolbi, takisto vzhvišena in nedotakljiva kakor vi v svojem Louvru. Idite, gospa... in naj bi duhovni usode obsuli vašega otroka z vsakatero srečo, ki mu jo vi želite!«

Katarina je sklonila glavo pred to besedo, ki je blagoslovljala njene-ga sina. Bila je kraljica — bila pa je tudi mati... .

III.

Prikazen.

Po kraljičinem odhodu se je vse del Nostradamusa za veliko mizo, ki je bila vsa obložena z odprtimi knjigami. Nekaj minut je molče slonel na komolcu in krčevito stiskal pero med prsti.

»Delo!« je govoril sam pri sebi. »Ti edino mi daješ moč, da morem prenašati bedo tega srca, ki noče okameneti... srca, ki še vedno misli nanj! ...«

Naglo je vstal in jel počasi hoditi semintja.

(Dalje prihodnjič.)

no, da preskrbuje Ljubljano z moko. Mestna občina si mora na en način preskrbeti moko, da zajezi večno draženje moke in kruha.

Ce ima danes mestna občina težave s preskrbo moke, je kriva edino le vlada, ki dane obljube glede žitnega zavoda ni izpolnila. Kdo drugi bi bil poklican kot vlada, ki je uvedla prosto trgovino, da zle posledice te trgovine ublaži z nakupi žita v velikem.

Kolikoli je bilo v danih razmerah mogoče, je gotovo mestna občina glede preskrbe z moko vse storila. Čudežev pa delati ne more.

Pomanjkanje mesa bi se pri izvoznikarskem stališču vlade odpravilo edino le na ta način, če bi mestna občina razpolagala s centralno klavnico in hladilnico. Kaj takega se pa ne postavi čez noč. JDS bi morala to vedeti, ko je desetletja postavljala hladilnice, a jih še danes nimamo.

Organizirati nakup živine je brez zakonite zaščite težko izvedljivo. Edini zavod, ki bi bil za nakup živine še od vojnih časov na razpolago, je bila Vnovčevalnica za živino in mast. Ta zavod je pa dala JDS privatnikom na razpolago, da so si ustanovili dobičkonosno podjetje, ki je sedaj brez cene za splošnost.

Ce mestni magistrat predpiše maksimalne cene, vendar ni pri tem ničesar pogrešenega! Mestni magistrat je tudi dolžan, da v zaščito konsumentov od ljubljanskih mesarjev zahteva, da pripeljejo na trg vse meso živine, ki so jo zaklali v mestni klavnici za ljubljanski konzum. Ako se temu mesarji upirajo, je popolnoma v redu, da se energično nastopi. Tudi JDS je tako ravnala, ko je še odločevala na mestnem magistratu.

Glavno zlo glede pomanjkanja mesa je izvoz. Italijanski prekupci (navadno celo fašisti) pokupijo vso živino v tistih krajih, ki imajo dobavljati

Ljubljani. Nikomur izmed vladajočih ne pride niti na misel, da bi zabranili licitacijo cen klavni živini. Nikogar ni (vlada, kje si?) in Italijani se nam z visokim kurzum lire smejejo v pest. Na primer: v Trstu je našega mesa dovolj na razpogalo, dočim ga Ljubljana nima. Torej gospodje okoli »Jutra«, napravite red in ne kažite s prstom na socialistične stranke, ki ne spadajo k vladnim strankam.

Glede mleka žalibog dosedaj ni bilo mogoče še ničesar ukreniti, akoravno se je že marsikaj poskušalo. Iz trgovskopravih ozirov za enkrat še ni mogoče razpravljati o tem v javnosti, kar »Jutrovi« zastopniki na mestnem magistratu tudi prav dobro vedo.

Ce se pa »Jutro« spodtika nad odredbami tržnega nadzorstva, naj pa ne pozabi, da so se ukrepi tržnega nadzorstva vršili na podlagi provizorične pogodbe z Mlekarsko družbo, katero je podpisal še bivši podžup, dr. Karol Triller. Mestni magistrat je vse odredbe tržnega nadzorstva, ki so streljale preko cilja, takoj razveljavil. Torej je sedanje vodstvo na mestnem magistratu napravilo v polni meri svojo dolžnost.

»Jutro« naj nikar ne govori o aprovizacijski dedščini bivšega občinskega sveta. Ravno to je žalostno, da ni bilo nobene dedščine. Se predno se je JDS odvezala odgovornosti za vodstvo občinskih poslov, je razpustila mestno aprovizacijo in je razprodala vse aprovizacijske naprave. Ce je bila JDS tako prepričana o brezpopojni potrebi mestne aprovizacijske organizacije, zakaj jo je pa sama opustila. Zakaj? Zato, da je ljubljanski revni konzument brez vsakega orožja proti draginji in so zadovoljni veletrogovci in veleargarci.

H koncu še to: Za nauke o sposobnosti in nesposobnosti, hvala lepa!

Dnevne vesti.

— **Naše sodnije in državni prazniki.** Vključno jasnim dolobom, da se mora vsa dopoldne dne 17. t. m. praznovati po vseh državnih uradih, so pri tuk. višjem dež. in okraj. sodišču razpisane razprave v soboto dopoldne. Izgovor, da je odredba došla prepozno, pa ne more držati, ker državne oblasti so morale že davno poprej imeti ta dan v evidenci kot praznik.

— **Okrožnica.** Orkestralno društvo Glasbene Matice je pričetkom marca l. l. stopilo pred ljubitelje glasbe z načrtom ustanovitve glasbene članice. Malodane vsi glasbeniki in glasbeni interesi so simpatično pozdravili to idejo ter se je na krožnih prireditvah priljubilo okrog 100 članov. — Predpriprave za ustanovitev članice so končane; dobljen sem na vpogled okrog 25 poskusnih izvodov raznih glasbenih revij in časopisov, napravljen je proračun, v kolikor se je mogoč pri menjalosti še cenah dolociti. Treba bo še izdelati pravila društva in dometiti se o področnosti glede lokala, višine članarine, naročila časopisov, oskrbovanja društvene sode itd. — Da bo mogoče članico že s pričetkom novega leta 1922 oživitviti, sklicujem ustanovni občni zbor v soboto 17. t. m. ob 6. zvečer v veliki dvorani Glasbene Matice in vabim Vaše blagorode, da se ga izvolite udeležiti. — Zeleti je, da vsak član plača članarino vsaj polletno naprej, da se morejo časopisi takoj naročiti. — Načelnik orkestralnega društva Glasbene Matice: dr. Karlin.

— **Odobrene šolske knjige.** Pokrajinska uprava, oddelek za prosveto in vere, je odobrila »Slovensko čitanko za 3. razred srednjih šol«, ki jo je spisal g. Jos. Wester. Cena vezani knjigi 19 Din. Knjigo je založila Jugoslovanska knjigarna. — Nadalje je ministrstvo za trgovino in industrijo, oddelek v Ljubljani, odobrilo šolsko knjigo »Knjigovodstvo za ženske obrte«, katero je sestavil g. Henrik Podkrajšek. Cena vezani knjigi je 12 Din. Knjigo je založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

— **Državna loterija.** Igranje državne loterije se prične nanovo in bo zbiranje l. razreda že 3. januarja. Denarni dobitek je obilo ter z okromnimi vsotami, zato so srečke jako primerna in gotovo najbolj priljubljena božična in novoletna darila. Razprodaja in razpisila jih pošta blagajna Maribor l.

— **Se en davek!** V finančnem odboru je prišlo do predloga, da se uvede v kritje plač in dodatkov za duhovnike poseben cerkveni davek, ki bi se plačeval po konsohljah. Ta davek naj bi pripomogel k zmanjšanju izdatkov posameznih ministrstev.

— **Okrajni ekonomisti in njih pomočniki.** Razpisanih je več mest okr. ekonomov, oziroma njihovih pomočnikov na sedežu okr. glavarstev. Natančnejši podatki so razvidni iz Uradnega lista.

— **Nepošten ministrski uradnik.** Referent v ministrstvu za socialno politiko Einspieler je pobral od uradnikov in slug denar za drva, vsega skupaj 100.000 dinarjev, ter pobegnil na Dunaj. Značilno je, da je bil Einspieler med tem imenovan za inšpektorja v imenovanem ministrstvu.

— **V begunskem taborišču Strnišče pri Ptuj.** So se našle dragocene nove zimske moške rokavice. Kdor jih je izgubil, naj se zgasi pri predstojništvu taboriščne uprave v Strnišču.

— **Nov most čez Krko pri Cerkljah.** Dolgoletna želja stoterih se bo — upamo — uresničila. Načrt in proračun sta narejena. Prispevke bomo začeli zbirati v najkrajšem času. Vse, ki ste voljni kaj prispevati, prosimo darov. Obenem pa opozorjamo okolice, da ima pravico zbirati prispevke le oni, ki se izkazuje s pooblastilom in nabljalno polo, ki je žigosana z žigom: »Odbor za gradbo mostu čez Krko pri Cerkljah.« — Upanje imamo, da bo most, ako nas bodo vsi prizidali vsaj po svoji moči podpirali, do prihodnjega poletja gotov. V domni občini je navdušenje zelo veliko in volja neomahljiva.

— **Nova lekarna v Celju.** Lekarnar na Jesenicah g. mag. pharm. Fedor Graničnik, otvori v Celju svojo lekarno.

— **Nemila usoda Slovence v Ameriki.** Ignacij Lušin, doma iz Dolenje vasi pri Ribnici, je prišel pred 24 leti v Ameriko in delal po raznih rudnikih. Nekoč se je v rudniku zelo ponesrečil, za kar je dobil odškodnino, katero je shranil v neki banki v Coloradu. Letos pa je ta banka prišla v konkurz in zaprla svoje ure. Ko je Lušin to zvedel, ga je to tako pretreslo in razburilo, da se mu je zmešal um, nakar je kmalu potem v bližnji umrl. Pozneje se je izvedelo, da je imel v dotični banki shranjenih 4500 dolarjev.

— **Velika nesreča v kamnolomu.** V Jezovnikovem kamnolomu v Vel. Pirešici pri Zalcu je eksplodiral dinamit. Pri tem so bili štirje delavci težko ranjeni, eden je že med prevozom v celjsko bolnico umrl. — **Divji prešliti in volkovi v kočevskih gozdih.** Lovce Lakner in gozdarski pristav Polle sta pod Rogom ustrelila vsak po enega divjega prašiča. Blizu kočevske Reke so zadnje nedeljo ustrelili dve volkulji.

— **Tovariška tatvina.** Krojaški pomočnik Fr. Vrečar je ukradel svojemu tovarišku na potovanju po Štaterskem, vso obleko in perilo. Po tatvini je Vrečar pobegnil v Ljubljano. Ljubljanska policija ga je aretirala in dobila pri njem za 10.640 kton tovariškega premoženja. Vrečar je tatvino priznal in izročil so ga deželnemu sodišču.

Ljubljana.

— **Poziv ljubljanskemu prebivalstvu.** Na rojstni dan našega kralja v soboto, dne 17. decembra, razobesijo vsi državni uradi in javna oblastva državne zastave. Mestno županstvo vabi sonečane, da tudi oni okrase svoje hiše in stanovanja z državnimi ali narodnimi zastavami.

— **Ljubljanske banke** v soboto 17. t. m. radi državnega praznika za stranke ne poslujejo.

— **Ponovno opozarjamo naše glasbo ljube občinstvo na koncert, ki se vrši v nedeljo 18. t. m.** ob pol 8. uri zvečer v dvorani hotela »Union«, in katerega izvajal priljubljeno hrvaško pevsko društvo »Kolo«. »Kolo« ima za razvoj glasbe med hrvaškim narodom največje zasluge. Velik del vsega glasbenega pokreta v zadnjih 50. letih se je vršil na proboju zagrebškega »Kola«, ki praznuje prihodnje leto 60 letnico svojega plodonosnega delovanja. Vstopnice za ta koncert so v predprodaji v gl. sarni Glasbene Matice, Gosposka ulica 8/l. Poudarjamo, da je začetak točno ob pol 8. uri zvečer in to iz razloga, ker se Kolaši ob polnoči odpelejo zopet v Zagreb.

— **Na Stefan dan, ne bodi zaspan** in pridil v veliko dvorano »Mestnega doma«, kjer bode priredilo »Slovensko zidarsko in tesarsko društvo v Ljubljani« svojo božičnico z bogatimi srečovanjem, petjem in plesom. Za nepriljubljeno zabavo in dobro kapljico bo preskrbeljivo. Svira vojaška g. dba.

— **Redni občni zbor S. K. »Jadrana«** se vrši v četrtek, dne 29. decembra 1921 v gostilni Fröhlich, Trnovski pristan 4 ob 7. uri zvečer. — Tajnik.

— **Javno predavanje.** »Akad. socialnopedag. krožek« priredi v nedeljo 18. dec. ob 10. uri javno predavanje v veliki dvorani univerze. Predava dr. K. Ožvald o predmetu: *Kaj je in kaj ni ljudska univerza.* Predavanje bo imelo načelno važnost za vse tiste, ki bi hoteli na kakršenkoli način sodelovati pri vzgojevanju mladih plasti našega naroda.

— **Veseli Božič** in žalostna usoda slepih nas sili, da si usojamo prositi vso plemenito javnost, naj odpre svoja srca in doprinese sedaj »dar slepih na altare«, bodisi v obliki ali denarju. Vsako, tudi najmanjša darilo, hvaljevno sprejema predsedstvo Podpornega društva slepih v Ljubljani, Wolfova ulica 12, v društveni pisarni.

— **Slovenska dijaška zadruga v Pragi** prodaja po svojih članih, ki so odšli na božične počitnice v domovino razglednice z žigom »S. D. Z. v Pragi II. Stepanka ul. 40. Jugosl. menza akad. in sicer po 1 Din. komad. Čisti dobiček je namenjen kot podpora revnim slov. visokošolcem v Pragi, ki žive v velikem siromaštvu in samo v nadi na obljubljene dr. štendije. Zaradi tega se obrača »S. D. Z. v Pragi« na

vso slov. javnost, da pridno kupuje te razglednice in tako neposredno vsaj nekoliko oblaži budo slov. akad. omladine v Pragi.

— **Društvo stanovanjskih najemnikov za Slovenijo s sedežem v Ljubljani** poziva svoje člane, ki bi imeli nekaj prostih popoldanskih ur, da se priklase med 6. in 8. uro zvečer v društveni pisarni Sv. Petra cesta šte. 12 in prevzamejo proti nagradi društveno delo.

— **G. Ubald pl. Trnkoczy**, predsednik Mestne hranilnice ljubljanske, lekarnar v Ljubljani, rodom Slovak, odhaja v teh dneh, po 20 letnemu brezplačnemu in nescičnemu delovanju iz tega zavoda. Kot koncilijant, prevršen in izkušen mož si je pridobil za hranilnico mnogo zaslug stalne vrednosti, posebno v letu 1908, ko se je v času septembarskih dogodkov zavodu pridobilo mnogo milijonov vlog v nemških zavodih množnega denarja. Pod njim je iz srednje velikega denarnega zavoda zrasla ena izmed največjih jugoslovanskih hranilnic z okroglo 300 mil. vlog, ki je tudi kritično volno dobro razmeroma dobro prestala. Uslužbenstvu in javnosti pa se je priljubil g. Trnkoczy kot srčno dober človek, iskrenega, plemenitega mišljenja, ki je osebo delal vsikdar samo v korist zavoda in tudi uradništva. Zal, da v tem svojem stremljenju ni našel vedno razumevanja ostalega ravnanststva. Uslužbenstvo Mestne hranilnice mu je poklonilo v znak svoje hvalječnosti in spoštovanja svojo skupno sliko in pridelo skromen pa prisrčen poslovilni večer. Ob tej priliki mu je osebo po Iran. ravnatelja g. Iv. Hrastu in drugih zastopnikih uradništva izrazilo svojo zalivalo in solidarnost. G. predsednik je povodom tega večera daroval karitativnim namenom znesek 1200 K, za kar mu hodi izrečena javna zahvala. Želim, da blagi mož, ki ni stopal v političnem življenju nikdar v bojne vrste, dočaka še mnogo srečnih let, hranilnično osebo pa ga ohrani v trejnem spominu!

— **Potni listi.** Na glavnem kolodvoru je aretirala večeraj policija tri osebe, ki so hotele odpotovati — same vedo kam — brez potnih listov in potrebnih izkaznic. V tem oziru so sedaj oblastva jako natančna in se ne more več tako lahko preiti meja Jugoslavije po stranskih potih.

— **Mati dolarjev.** Kot smo že poročali, so izročili hčerko ugledne ljubljanske rodbine Mery Mikužovo na mariborski postaji uradni babici, da jo preišče, če je res tako bolana, da mora tolikrat obiskati graško kliniko. Posledica habiške pomoči je bila, da je rodila Mikuževa 5000 dolarjev. Prestakava je dogmala, da je elegantna tihotapka prenesla z izgovorom, da se hodi zdraviti na graško kliniko, že lene vsote dolarjev. Pred par dnevi je bila Mery Mikuževa obsojena na 6 mesecev zapora radi izvoza tujih valut iz naše države. O tem so poročali že naši listi, še več pa se je rovalo po mestu. Res je, da je Mery Mikuževa izvažala tuje valute, toda dogmali so, da ni tega delala sama. Preden je šla v zapor, se je javila pri merodajni oblasti in izgovarala na zapisnik — baje iz masčevalnosti — da je finančni to kuncijo gosp. I. Rele, ravnatelj kreditnega zavoda v Prešernovi ulici, med njim in njo na le posredoval g. Vlad. Fischer, ravnatelj zavarovalne družbe »Jugoslovila«.

— **Božična umetniška razstava slovenskih umetnikov** se odprla v soboto 17. t. m. ob 11. uri dopoldne v Jakopičevem paviljonu (Lattermanov drevored). Razstave se udeležijo sledeči umetniki: Dolinar, Gašpari, Marčič (kolektivno), Saša in Avgusta Santel, Smrekar, Vauptič, Zupančeva in Zmitelj. Pozivljamo vse naše ljubitelje umetnosti, da se v obilnem številu udeležijo te kulturne prireditve. Posebna vabila se ne razpisujejo. Razstava ostane odprta do 2. januarja 1922 od 10. do 1. in od 2. do 4. ure.

— **Pismonoša na strelh.** Snoči so pripeljali v bolnico pismonošo Jos. Kolmana. Mož je imel nalog, da dostavi pisarni transformatorjev nujno brzojavko. Mož si je hotel prikrajšati pot in je šel po stekleni strelhi mesto skozi dvorišče. Pri tem se mu je vrtil stekleni strop in je padel 5 metrov globoko v tovarno. Poškodovan se je na glavi in stegnu.

— **Brez cilja.** Snoči je pripeljal okoli pol 11. ure v ljubljansko bolnico stražnik zidarja Fr. Orelika. Javil je, da je našel moža, ko je taval brez cilja po cesti. Končno se je zaletel v električni cestni vžig in bil pri tem poškodovan. Povodom trčenja Orelika z električnim vozom se je razbilo steklo pri vozni žarnici. Orelika bolnica ni sprejela, ker niso našli na njem zdravniški vidnih poškodb.

— **Tatvina.** Posestnik Ani Kvas v Rožni dolini je bilo ukradeno iz omare 8 banekov po 100 dinarjev. Tat je moral dobro poznati domače razmere, ker ni vlomil v omaro s silo, marveč jo je odprl s ključem, katerega je spravilja Kvasova na mesto, katerega ni nobenemu povedala.

— **Nesreča.** Avgusta Ropiča so prepehali v bolnico z zlomljenim nogi. Pri prvi izpovedbi je Ropič izjavil, da ga je poškodovale neki vojaški konj. Preiskava je dogmala, da se je Ropič po svoji krivdi zaletel v konja, katerega je vodil mesarski pomočnik J. Krallj. Ropič ostane v bolnici.

— **Ponaveza.** Pisarniški sluga, Stanislav Junker, doma iz Viča, je pomeveril svojem gospodarju veletrogovcu Bolafiju preko 24.000 kron. Delni znesek 18.000 kron je povrnil, ostanek pa je ostal dolžan. Pomeverjen denar je zapravil v družbi lahkomišljenega tovariša in tovaršice po ljubljanskih kavarnah. Denar je bil ne verjen na ta način, da je sročeljal pri železniški blagajni na vozne liste izkazani predjem.

— **Tatvina drv.** V Zeleni jami pri Ljubljani je aretirala policija sinoči tri železnice, ki so kradli iz tovarnega voza drva. Policija je zaplenila pri tem tudi samotežni voz, na katerega so tatovi nosili ukradena drva.

— **Policijske vesti.** Sinoči je aretirala policija 2 osebi radi kaljenja nočnega miru, eno radi postopanja in 2 ženski radi tajne prostitucije. — Ovađeni so bili trije radi tatvine in eden za pijanost, enajst oseb radi prestopka cestnega pol. reda in eden radi prekrščenja policijske ure. — Snoči sta bili objavljeni policiji dve nezgodi.

— **Ponesrečena tatvina.** V neki dobro znani ljubljanski gostilni v središču mesta, je ukradel neki gost iz Trzinca vrečko, ki je vsebovala razna dragocena živila. Lastnik je tatvino opazil in dohitel tatu pri večnih vratih. Ogorčenje ga je dovelo do neupravičenega koraka. Tat je poklical sam stražnika in se izgovarjal, da je odnesel dotično vrečo, kot lastništvo svoje domačinke iz domače vasi, katero je ta baje pozabila v gostilni. Dozvedel tat, okrađeneč, ki je natančno navedel vsebino vreče in stražnika, so šli na policijo, ki bo zadevo končno rešila.

— **Žepar na glavnem kolodvoru.** Nekemu potniku je ukradel navidez poznat žepar listnico, v kateri je bilo 17.000 kron.

— **Tatvina v hotelu.** V nekem ljubljanskem hotelu je ukradel poznat tat nekemu gostu tri zlate prstane z briljanti, vredne preko 20.000 kron. — Policiji se je posrečilo, da je izsledila in prišla že par ur po izvršeni tatvini tatu, pri katerem so našli ukradene prstane.

— **Porotič se je v pondeljek** v Zagrebu potomec staroznane ljubljanske rodbine g. Rudolf Jurman, brivski mojster v Ljubljani z gospodino Ljoljko Škerjanc iz Smarja. Bilo srečno!

— **Potres.** Predvečerašnjem zjutraj, malo po osmi uri se je čutil v nekaterih delih mesta lahek potres. Valovanje zemeljske površine se je opazilo osobito v bolj mirnih krajih. Bilo pa je vendar toliko jako, da so opazale gotove osebe tresenje kozarcev, nihanje slik na stenah in čutilo precej močno valovanje.

— **Pes »strel«.** Miroslavu Gergureviču, tovarnarju na Velikem stradonu je bil ukraden lovski pes, vreden 6000 kron.

Maribor.

Veliko pomikanje vode je zavladalo v Mariboru. Županstvo resno poziva prebivalstvo k varčnosti z vodo. Največ vode porabi južna železnica za premikalne stroje, ki bi pa se lahko napajali iz Drave.

— **Mlad požigalec.** Komaj 16letni kovaški valence Al. Gomilek od Sv. Lovrenca je zažgal svojemu mostru Iv. Cizerlu pri Sv. Urbanu gospodarsko poslopje iz masčevalnosti, ker ga je mojster ostel. Mariborsko potratno sodišče je požigalca obsodilo na 3 leta ječe.

Celje.

Sestanek »Bratstva« se vrši danes v petek, dne 16. t. m. ob 8. uri zvečer v društvenih prostorih. Zaradi važnih dogovorov je točna udeležba celokupnega odbora, odsekov in članov dolžnost.

Občni sestanek se vrši v nedeljo 18. t. m. dopoldne v Narodnem domu v Celju. Izvolil se bo pripravljajni odbor za prireditve obrtniške razstave, katero namerava prirediti obrtniki v Celju leta 1922.

Kraljev rojstni dan 17. t. m. se bo v Celju praznoval s službo božjo ob 9. uri v farni cerkvi sv. Danijela in ob 10. uri v evangelijski cerkvi. Druge slavnosti odpadejo.

Poverjenosti organizacije vojnih invalidov v Celju ima v nedeljo 18. dec. ob 9. uri dop. v gostilni pri »Kroni« svoj občni zbor.

Redni občni zbor pomočniškega zbora pri gremilju trgovcev v Celju se vrši danes v petek 16. dec. t. l. ob pol 8. uri zvečer v gostilni pri »Kroni«.

Ogenj je nastal v sredo 14. t. m. okrog pol 7. ure zjutraj v Kirbiševem skladišču slame na Lavi. Ogenj so hitro ugasili in ni posebne škode.

Parno kopališče v Celju se vsled ne-nadnih ovir še ne odprvi 15. decembra.

Izpred celjske porote. Samska Pavla Stuček iz Zid. mesta je obtožena detomora. V nosečnosti v početju 1921 je jemala razne stvari v namenu povzročiti splav, kar pa se ji ni posrečilo. Dne 15. oktobra t. l. je porodila dete moškega spola in ga vrgla v greznico, od koder so ga potegnili čez 10 dni. Porotniki pa so krivdo detomora zanikali, potrdili pa ono glede poskušene odprave splave in ker ni poklicala pomoči v 24 urah. Bila je obsojena na 6 mesecev ječe. — V sredo dopoldne se je zagovarjal zaradi roparskega napada zlatarski pomočnik Franc Kager iz Celja, kateri je dne 1. oktobra t. l. dopoldne v namenu mu odvzel denar, streljal v nekem gozdu v Liscali pri Celju na natakarskega valenca Jožeta Konca in ga poškodoval. Svojegega namena ni mogel izvršiti, ker so preje prililili ljudje, ko je Konec klicel na pomoč. Porotniki so ga spoznali krivim in je bil Kager obsojen na štiri leta težke ječe.

Aretacije. 82letni brezposelni tesar Franc Tempran je v celjski javni bolnici Fr. Boštjančiču ukradel listnico z 1500 kronami. Bil je aretiran. — Na Kralja Petra cesti je bil aretiran zaradi beračenja Ferd. Košak iz Sv. Krištofa pri Laškem.

Ptuj.

V petek vsi na kabaretni večer, ki ga priredi vsi slovenski komiker g. Povhe iz Maribora v kavarni »Evropa«. Zraven igra stalna salonska damska godba.

Predavanje s sklopičnimi slikami o svetovnoznani Diklecijanovi palači v Splitu priredi dne 16. decembra t. l. ob pol 18. uri v mestnem gledališču ptujsko muzejsko društvo. Predaval bode ravnatelj državnega muzeja v Splitu g. dr. Abramčič. Ker so s predavanjem nastali tudi režijski stroški, se je dolocila majhna vstopnina, in sicer lože v prtiljico 10 din., v 1. nadstropju 5 din., vsi ostali sedeži 1 din. in stojšče 50 para. — Predprodaja vstopnic pri muzejskem slugi g. Senčarju v gimnaziji na dan predavanja predpode.

Oseba vst. Magistratni tajnik Rudolf Maté je dobil mesto v nekem ministrskem oddelku v Beogradu, katero službo bo v kratkem nastopil. V njem zgube pevci izvrstnega baritonista.

Kolo jugoslovanskih sester priredi v nedeljo božičnico v Društvenem domu za najubožnejše deca. Razdelilo se bo 20 parov novih in nekaj rabljenih čevljev in 10 oblek. Jako hvaljevno delo, posebno v teh hudih časih. Ako bi bili nekateri gospodje, kritiki »Kola« boljše kavalerji, bi tudi sestre bolj uspešno delovale. Le tako neustrašno naprej za naše ubogo mladež!

Dramatično društvo je igralo v nedeljo dopoldne in pondeljek zvečer burko v 3 dejanjih »Martin Smola« pri plici udeležbi. Igralo se je precej dovršeno in gladko, kar zahteva tudi tempo vsake burke. Smeja je bilo dovolj. Le sam »Martin« je imel poleg dobre igre »smolo«, ker ni znal gladko svoje uloge. Med drugim dejanjem, ostali smo naenkrat v temi. Električna je odpovedala. Morda celo strojniki? V temi smo slišali nekaj debelih opazov o »Versageriji«, ki nikakor ne spadajo na oder. Oder je posvečen samo prosveti in umetnosti! Hvaljevali moramo biti našim marilivim diletantom, ki nam podajo na odru vsakih 14 dni po eno igro, v dveh predstavah, posebno še, ker igrajo tudi ob nedeljah dopoldne za zapuščen oколisko ljudstvo. Igra se mnogokrat boljše, kakor lansko leto, dosti ravno so to le diletanti. Med vsakim dejanjem svira orkester lepe komade. Lani smo ga popolnoma pogrešali. Zal, da občinstvo ni dovolj poslušno. Čeno se pri vseh rečeh zvišale, v našem gledališču pa — znižale napram lanskim vlcie vsemu temu širše občinstvo nima toliko smisla, da bi na-

polnilo ta resnično mali hram Talije, vsa štirikrat na mesec. Opažamo, da nekateri obitelji letos sploh ne posejajo gledališča. Drugi, takozvani »višji« ljudje pa zahtevajo proste lože, na njih uraden naslov — v demokraciji državi — sklicevaje se na neki dekret, datiran menda še od Marije Terezije. Ne moremo si kaj, da ne bi pri tej priliki opozorili vse dobre prijatelje vzgoje naroda na obstoječe finančne težkote »Dramatičnega društva«. »Dram. društvo« mora letos samo plačevati vse — izzemski igralcev. Podpor pa ne dobi od nikoder nikakih! Lanski takozvani in od dr. Pirkmajerja imenovani »sposvet«, kateremu je predsedoval on sam, je stal mestno občino 39 tisoč kron. Državne podpore in darov se je nabralo za 25.000 K. Vsaka predstava nese povprečno 2500 K, pa ni mogoč shajati, kakor se govori. Obracun v smislu društva ali občnega zbora ta »sposvet« še do danes ni podal. Ker se gre tu za vsoto najmanj 120.000 K in to ljudskega denarja, bi se lahko naš »dobri, vzorni in pohvalni« dr. P. zganil in podal ljudstvu tozadevni obračun. Demokratski načrt vladanja zahteva tako! Cestitamo diletantom, ki vlcie vsem tem neprilikam vztrajajo ter opominjamo bogatejše, naj prisrskotijo društvu z večjimi prispevki na pomoč. Državna oblast bi našla tu z dobro pomočjo najbolj hvalježno polje za ureditev in razširjenje narodne oziroma državne ideje. Vsi na krov!

Sokolstvo.

Dramatični odsek Sokola Viš vptrozor v nedeljo, dne 18. t. m. ob pol 8. uri zvečer v S. kolskem domu na Viču dramo: »Mimo-grede«.

Književnost in umetnost.

Slovenskim oblikujočim umetnikom v poljanilo. Na lanskem zborovanju slovenskih oblikujočih umetnikov izvoljeni delegati so prišli po zadnjem sestanku z zastopnikoma hrvaških umetnikov do spoznanja, da je mogoče ustanoviti skupno združenje jugoslov. oblikujočih umetnikov samo na temelju lokalnih organizacij v kulturnih centrih. Zato so predložili v hrvaškem vzorcu sestavljena pravila politični oblasti ter so sklicali 23. novembra 1921 ustanovni občni zbor združenja za Slovenijo. Pri sklepanju o vprašanju, katerim umetnikom naj se pošlje poziv na ustanovni občni zbor, je obveljal princip, naj se pozovejo na ta občni zbor samo oni slovenski umetniki, katerih umetniško delovanje je dovolj znano vsem delegatom, da morejo z gotovostjo pričakovati njih delovno sprejetje v združenje. Tako se je zgodilo, da je od 98 umetnikov, katerih imena so bila delegatom na razpolago, bilo pozvano na ustanovni občni zbor le 20 umetnikov. Od teh se jih je osebo ali pismono odzvalo vabilu le 19. Občni zbor je sklenil, naj se ti smatrajo za prve člane, za vse ostale umetnike pa naj velja odsek § 4 društvenih pravil ki določa, da odbor sprejema ozi. odklanja nove člane. Opisani način začetka umetniške organizacije bi ugetnil osupniti le onega, ki mieri to organizacijo po merilu drugih stanovskih organizacij. Kdor pa ve kako težko je potegniti mejo med onimi osebami, katere izvršujejo sleer umetniški poklic, a niso umetniki in med umetniki, bo gotovo odobraval, da se je postavilo na čelo združenju več priznanih umetnikov, katerih avtoriteta je garancija za to, da bo imenovano združenje zares združenje umetnikov. Sprječeval

Drobiž.

* Protialkoholni pokret v Švici. V Švici nameravajo po vzgledu Amerike zabraniti uživanje alkoholnih pijač. Ker pa vlada ne upa na svojo roko izdati te stroge naredbe, bo dala ta predlog na ljudsko glasovanje. Glasovanje se bo izvršilo potem posameznih občin.

* Oče angleškega socializma — umrl. Te dni je v Londonu umrl v 79. letu svoje življenske dobe J. Hyndman, katerega se je splošno nazivalo »očeta angleškega socializma«. Za časa vojne je podpiral borbo proti Nemčiji.

* Rothschild za dunajsko vseučilišče. Za vzdrževanje dunajskega vseučilišča je daroval Louis Rothschild 3 milijone avstrijskih kron. Obenem je obljubil poagilirati, da bodo tudi drugi darovali v to svrhu večje svote.

* Usoda toskanskega dijamanta. Avstrija je vrnila Italiji vse umetniške dragocenosti, ki so ji po pravu pripadle, razun dragocenega toskanskega dijamanta, ki pa danes ni več last Avstrije, ker ga je z drugimi dragocenostmi vred populil ekscesar Karel. Radi tega dijamanta se sedaj prepirata ekscesar in italijanska vlada. Ta dijamant je eden izmed najlepših draguljev na svetu. Prihaja iz Indije. Ferdinand I. Medici ga je kupil l. 1601. v Rimu od jezuitov, l. 1737. je prešel od poslednjega potomca moškega rodu Medicija na nadvojvodo Fr. Lotarinskega, potem pa je imel po dogo-

voru za vedno ostati v Toskani. Ali že nadvojvoda Peter Leopold, potomec Leopolda II., da je l. 1790. prenesel na Dunaj.

V kratkem izidejo v založbi „ZVEZNE KNJIGARNE“ v Ljubljani, na Marijinem trgu 8 sledeče knjige:

KARL ČAPEK:
R. U. R.

RABINDRANATH TAGORE:
VRTNAR

FR. GOVEKAR:
SVITANJE

Proda se:

MLIN NA PROMETNEM MESTU se vsled rodbinskih razmer prodaja. Več pove J. Lah, obč. tajnik, Račje. 2454

CIGARETNI PAPIR In stročnice »Abadie, Altesse, Jacobi, Samum« dobite najceneje pri Anton Erker, Ljubljana, Resljeva cesta št. 20.

MAST ZA USNJE, KREMO ZA ČEVLJE

nudi po tovarniških cenah Anton Erker, Ljubljana, Resljeva cesta št. 20.

MOTVOZ

dreto, vezalke, toaletno milo, gladilni, stekleni in pisemski papir ter drugo blago priporoča po najnižji ceni Anton Erker, Ljubljana, Resljeva cesta št. 20.

SLAD ZA ŽIVINO

se dobi v tovarni drož in špirita na Viču. 2467.

KAVARNO ALI GOSTILNO

želim vzeti v najem. Ponudbe pod naslov F. D. Rečica, Savinjska Dolina. 2472.

GOSTILNO ALI RESTAVRACIJO

se vzame takoj v najem. Ponudbe je vpslati na upravo »Jugoslavije« pod šifro »DOBRO IDOČA«. 2470.

Kupi se:

POSESTVO Z ŽAGO ALI
POSESTVO Z MLINOM

se kupi. Cenjene ponudbe prosim pod št. 2465 na upravo lista. 2465.

SLOVENSKI GLASBENIK

želim kupiti tudi antikvarično »Slovenske popevke« od J. Kuhača, izšle l. 1887, 4 zveske. Prijazne ponudbe mi javiti na upravo tega lista pod št. »2649«. 2649.

Službe:

POPOLNA STENOGRAFA
IN STROJEPISKA

z brezhibnim znanjem slovenščine se išče. Samo resne ponudbe pod »Stenografka«.

IZURJENA STENOGRAFINJA IN STROJEPISKA

(slov. ev. tudi nemške sten. zmožna) ali začetnica se sprejme v odvetniško pisarno. Stalna služba. Plača po dogovoru. Naslov v upravi tega lista. 2449

SAMOSTOJNEGA ELEKTRO-MONTERJA

sprejmejo »Strojne tovarne in livarne d. d.« Ljubljana. 2456

ZANESLJIV, DOBRO VPOLJAN POTNIK, SAMO ZA LJUBLJANO

se išče pod dobrimi pogoji. Reflektantom zglasiti se je pri tvrdki Franc Brumat, Ljubljana, Mestni trg 25/I. 2457

TRGOVSKI POMOČNIK

mešane stroke, v vsem dobro verziran, želi premeniti službo s prosincem 1922. Cenjene ponudbe pod »Trgovski pomočnik 1896« na upravo lista. 2473

Razno:**TRGOVINO ODDAM V NAJEM**

pod zelo ugodnimi pogoji. Naslov v upravi lista. 2455

MLAD PROFESOR

išče za takoj ali za 1. januar meblorano sobo. Cenjene ponudbe prosim pod 2444-B na upravo lista. 2444

Zenitne ponudbe:

Vdovec, železničar 38 let star, z več letno aktivno službo, želi v svrhu ženitve znanja z gospodinjico ali vdovo blagega srca in pridno gospodinjico od 30 do 40 let starosti. Cenjene ponudbe če mogoče z sliko na upravo tega lista pod »KOSTANJE«. 2471

MAJKE!
Zahtevajte povsod samo
MOKO ZA OTROKE
Salubra
1 ikatola K 36—

Naiboljša hrana za dojenčke!

Zelo olakujejo sredstvo za boje na želodcu, rekonvalescente in osobito za premalo hranjene ter v obče slabe osebe vsake starosti.

DOBI SE POVSOD.

Tovarna kemičnih predmetov hrane

„SALUBRA“ D. D. ZAGREB

Boškoviceva ul. 23. telefon 7-91

Travnica: NOVA GRADIŠKA

Kaj je Elsafluid -- to se zna!
Lekarnar Feller -- Stubica!

POZOR!

Božična in novoletna darila

si oglejte samo pri

manufakturnem oddelku Gospodarske zveze, Dunajska c. 29 na dvorišču.

Velika zaloga sukna za moške in ženske obleke in najlepša izbira vsakovrstnega spodnjega perila za moške, ženske in otroke.

POZOR!

Važno za Jugoslovane!

Edini Jugoslovanski zavod v Budimpešti

Balkanska banka r. t.

Vaczi utca 35.

filijala

Slavenska banka d. d.

Zagreb.

obavlja najkulantnije sve v bankovnu struku zasjecajuće poslove. Najprikladnija veza za brzo, tačno i jeftino obavljanje doznaka na Peštu i Madjarsku.

Balkanska banka, Budim-Pešta
Vaczi utca 35.

Ob 3 letnici Cankarjeve smrti priporočamo

„Moje življenje“

Krasno vezano in broširano knjižico se dobi v

ZVEZNI KNJIGARNI,
Ljubljana, Marijin trg 8.

„Philligrafit“

siva barva proti rji

beli in črni email-lak, minij, l. dr. barve, kristalni boraks, naftalin in drugo. Kemikalije v zalogi po jako nizkih cenah

„Promet“

tehn. industr. podjetje, Ljubljana

POSESTVO

obstoječe iz letos popravljene hiše, 9000 m² zemlje blizu Kočevja se prodaja. Ponudbe pod »Posestvo« na An. zavod Drago Beseljak & drug Ljubljana, Sodna ulica št. 5.

Za božičnico!

Najcenejše in najhvalejše darilo našim malim je:

Moj zverinjak

knjiga s 45 slikami in k tem spadajočim besedilom, za pouk in kratek čas K 20—

Moji ljubčki

živalske slike za naše malčke na trdem močno vezanem kartonu K 32—

Mladi slikar

10 tiskanih predlog za pobarvanje z akvarel - barvami ali pastel - barvami K 12—

„Crnipeter“, staroznana, vesela družabna igra za zimsko večerje 1 igra K 8—

Vse se dobi v

Zvezni knjigarni
v Ljubljani, Marijin trg 8

Naznanjam

slavnemu občinstvu, da sem prevzel in na novo preuredil znano trgovino z urami in optičnimi predmeti F. K. Rudolzer. Velika izbira božičnih in novoletnih daril po zelo znižanih cenah.

Za obilen obisk se priporoča

EDVARD ŠKOPEK

urur, absolvent urarske tehnične šole. Lastna strokovna delavnica Ljubljana, Mestni trg 8.

Sposoben in učen

stavbeni mizar

kateri lahko samostojno prevzame in vodi akordna dela, se išče. Ponudbe pod »STALNA NAMESTITEV« na anončno družbo ALOMA COMPANY, Ljubljana, Kongresni trg št. 3.

Zahvala.

Za mnogobrojne dokaze iskrenega sočutja povodom smrti našega nepozabnega soproga, brata in svaka gospoda

Jankota Klobčič-a

železniškega uradnika

izrekamo vsem prijateljem znanec in sorodnikom najtoplejšo zahvalo. Posebno se zahvaljujemo predst. gospodu župniku v Smihelu za mnogobrojne tolažilne obiske, podružnici »Zveze jugoslovanskih železničarjev« v Novem mestu za častno spremstvo in ginljivo petje pri prevozu v Ljubljano, dalje »Zvezi jugoslovanskih železničarjev« v Ljubljani, članom njene godbe in pevskega zbora za častno spremstvo in ginljivo žalostinke, inšpektoratu državnih železnic v Ljubljani za mnogobrojne dokaze naklonjenosti in za prekrasen venec, kuratoriju za slepce in vsem slepim, ki so bili pokojnemu tako pri srcu, za zadnje spremstvo, gospodom uradnikom in uradnicam okrajnega glavarstva v Ljubljani za častno spremstvo, slednjič vsem železničarjem, ki so se spomnili svojega tovariša na njegovi zadnji poti.

Naj bi ostal blagopokojni vsem v lepem spominu. Ljubljana, dne 18. decembra 1921.

Zalujoci ostali.

Naročajte in širite „Jugoslavijo“!

Za Božič in Novo leto

kupujte knjige založbe „JUGOSLAVIJE“ oziroma „Zvezne tiskarne“ na Marijinem trgu št. 8 nasproti Frančiškanske cerkve.